

Inwoners in de hoofdrol

Praktische handvatten en voorbeelden:
Verkennen, Bereiken, Betrekken en Aansluiten

Inwoners in de hoofdrol

Praktische handvatten om inwoners met een lage sociaal-economische status te bereiken, en hen te betrekken bij uw gezondheidsbeleid en de uitvoering daarvan.

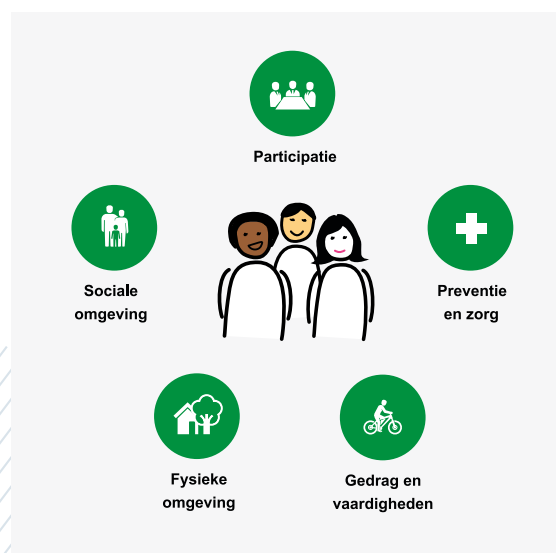
Inwoners in de hoofdrol

Er bestaan grote gezondheidsverschillen in Nederland. Als we niets doen worden deze verschillen alleen maar groter. Over het algemeen geldt dat mensen met een lage sociaal-economische status (SES) vaker een slechte gezondheid hebben dan mensen met een hoge sociaal-economische status. Laagopgeleiden, ouderen en inwoners met een migrantenachtergrond zijn sterk vertegenwoordigd binnen deze groep.

Om gezondheidsachterstanden in gemeenten terug te dringen, adviseert Pharos/Gezond in... een integrale aanpak op vijf sporen en acht pijlers die de aanpak van gezondheidsachterstanden op elk van deze sporen succesvol maken. Eén van de succesfactoren is om dit beleid samen met inwoners met een lage SES te ontwikkelen en uit te voeren. Maar hoe begint u daarmee? Hoe

bereikt u deze inwoners? En hoe pakt u dit samen met hen aan?

In deze brochure krijgt u praktische handvatten aangereikt aan de hand van vier bouwstenen, namelijk *Verkennen, Bereiken, Betrekken* en *Aansluiten*. Met deze handvatten bent u beter in staat om alle inwoners in uw

gemeente te bereiken en te betrekken. Afhankelijk van uw vraag en de fase waarin u zich bevindt, kunt u één of meerdere bouwstenen inzetten. Elke bouwsteen lichten we in deze brochure toe aan de hand van één of meer praktijkvoorbeelden.

Het begint met de juiste communicatie

Wanneer u inwoners met een lage sociaal-economische status (SES) wilt bereiken, is het belangrijk dat u uw communicatie op hen afstemt. Dit betekent dat u woorden en beelden gebruikt die deze inwoners zelf ook gebruiken. Hierdoor zien mensen dat het om hen gaat, voelen ze zich serieus genomen en zijn ze eerder geneigd om mee te doen.

In alle vormen van communicatie kiest u voor een korte kernboodschap, passende taal en begrijpelijk beeld-

Pharos adviseert gemeenten over de impact van laaggeletterdheid op participatie en gezondheid van inwoners en hoe laaggeletterden beter bereikt en betrokken kunnen worden.

Pharos kan u ook helpen bij het vereenvoudigen van voorlichtingsmateriaal en u advies geven bij het geschikt maken van communicatiemateriaal voor laaggeletterden. Van folders tot bewegwijzering en online middelen zoals websites en apps. Zie voor meer informatie: www.pharos.nl.

materiaal. We raden u aan om de teksten van een uitnodiging of een folder altijd te testen bij uw doelgroep. U ziet en hoort dan direct of de boodschap aankomt en of u woorden heeft gebruikt die bij hen passen.

Rivierenland Gezond

Rivierenland Gezond heeft een platform ontwikkeld waarmee zij laaggeletterden wil bereiken – en raken – met informatie, zodat zij gezonder gaan leven. Via een website, sociale media en beeldschermen in wachtkamers brengt Rivierenland Gezond positieve gezondheidsinformatie op een visuele manier. Een testpanel met 'taalambassadeurs' is vanaf het begin betrokken bij de ontwikkeling van deze website, zodat deze optimaal aansluit bij de belevingswereld en de vaardigheden van laaggeletterden. Tijdens de testsessies konden zij feedback geven op het ont-

werp van de website. Dit leidde tot nieuwe inzichten. Zo is de naam veranderd van Rivief naar SamenWel! Bij de organisatie en de uitvoering van het testpanel heeft men rekening gehouden met de taal- en digitale vaardigheden van de panellleden: de test werd één op één afgenomen, de vragen werden mondeling gesteld en er werd ruim de tijd voor genomen.

SamenWel! is een samenwerking tussen Ziekenhuis Rivierenland, GGD Gelderland-Zuid en de Bibliotheek Rivierenland.

Verkennen

Wanneer u inwoners wilt betrekken bij de aanpak van gezondheidsachterstanden is het belangrijk om scherp te bepalen wie uw precieze doelgroep vormt (bijvoorbeeld in leeftijd, opleiding en geletterdheid) en wat hun wensen en behoeften zijn. Met andere woorden: ken uw doelgroep.

Verkennen is belangrijk, omdat dé burger, dé wijk en dé gemeente niet bestaan. Het gaat erom altijd zo veel mogelijk aan te sluiten bij de doelgroep die u wilt bereiken. Dit is immers een belangrijk vertrekpunt voor het ontwikkelen van uw gezondheidsbeleid en de uitvoering.

Hoe ziet mijn doelgroep eruit?

In de aanpak van gezondheidsachterstanden is het belangrijk om inzicht te krijgen in de doelgroep zelf. Om wie gaat het eigenlijk, hoe groot is deze groep en in welke wijken wonen inwoners met een lage SES? En wat zijn de problemen waar ze dagelijks tegenaan lopen? Om bovenstaande vragen goed te kunnen beantwoorden, kunt u verschillende instrumenten gebruiken:

- Op www.waarstaatjegemeente.nl krijgt u inzicht in gezondheidsverschillen op wijkniveau.
- De GGD kan een wijkscan of -profiel van wijk, dorp of kern maken.

Wilt u meer informatie over het uitvoeren van een wijkscan? Zie het thema 'Gebiedsindicatoren' op www.gezondin.nu/instrumenten

Beide instrumenten kunnen u inzicht geven in welke (gezondheids)problemen er spelen in uw gemeente of wijk. Bijvoorbeeld of er veel eenzaamheid of schooluitval is. We raden u aan om deze cijfers vooral eerst te bespreken met professionals (bijvoorbeeld in welzijnsorganisaties, huisartsenpraktijken en sociale teams) en sleutelpersonen in de wijk/gemeente. Zij kunnen u vertellen wat er al gedaan wordt met betrekking tot dit knelpunt. Bovendien kunnen zij u helpen om de cijfers te interpreteren en in beeld te brengen om welke inwoners het gaat.

Hoe weet ik wat hun wensen, mogelijkheden en vragen zijn?

Wanneer u de wijkscan hebt uitgevoerd en met professionals hebt besproken, is het nu de beurt aan de inwoners. Het is belangrijk om aan inwoners zelf te vragen of zij dit (gezondheids)probleem herkennen, of het vaak voorkomt en wat de oorzaak kan zijn van dit probleem. Een focusgroep leent zich goed om de wensen en behoeften van inwoners te inventariseren. Een focusgroep bestaat doorgaans uit 4-12 personen.

De opkomst van een focusgroep is vaak het hoogst als de bijeenkomst plaatsvindt in een vertrouwde omgeving voor de deelnemers. Kies dus voor een laagdrempelige

Goes gezond, samen in beweging

In de gemeente Goes zijn door GIDS-middelen en aanvullende financiering van FondsNutsOhra mogelijkheden ontstaan om gezondheidsachterstanden terug te dringen. In Goes waren er al allerlei interventies ontwikkeld rond de thema's bewegen en gezonde voeding. Helaas blijkt het moeilijk om kwetsbare groepen hiermee te bereiken. Zij ervaren hun leefstijl niet als ongezond, ze zijn zich onvoldoende bewust van de gezondheidsrisico's en/of ervaren drempels om deel te nemen, waardoor de stap vaak niet wordt gezet. Daarom besloot de gemeente in het kader van het project 'Goes gezond, samen in beweging' het over een andere boeg te gooien. Ambtenaren gingen uitgebreid in gesprek met ouders van kwetsbare gezinnen om zo te kunnen achterhalen

wat hun behoeften zijn. Daarbij stond een droomvraag centraal: Hoe zou je willen dat de toekomst er voor je kind uitziet en wat is daarvoor nodig? Het project begon met een 'startfoto'. De startfoto is een schets van hoe burgers denken over de situatie in de wijk met betrekking tot gezondheid en omgeving. Via het welzijnswerk werden veertig ouders/opvoeders uit kwetsbare gezinnen geworven voor dit project. Zij kregen de opdracht foto's te maken van hun wijk/leefomgeving. Aan de hand van deze foto's heeft men interviews gehouden over gezondheid en leefomgeving en wat dat voor de ouders betekent. De uitkomsten van deze interviews zijn tijdens terugkomavonden (met gratis maaltijd) getoetst en daaruit is nog aanvullende informatie gekomen.

locatie, zoals een buurthuis, school of kerk, in de buurt waar de meeste mensen uit uw doelgroep wonen. Dit maakt de kans dat inwoners komen groter dan wanneer de bijeenkomst wordt georganiseerd in het gemeentehuis.

Wanneer u een focusgroep wilt organiseren, is het verstandig om eerst te kijken welke organisaties al veel inwoners in die wijk bereiken, bijvoorbeeld een welzijnsorganisatie, sportvereniging of kerk/moskee. Zij kunnen u

Meer informatie vindt u in de kennisdossiers 'Burgers zijn hoofdrolspelers' en 'Participatie' van het programma Gezond in... op www.gezondin.nu. Dit online platform biedt gemeenten en andere partijen een centrale plek om informatie en kennis met elkaar te delen over de lokale aanpak van gezondheidsachterstanden.

helpen om met inwoners in contact te komen. U kunt er natuurlijk ook voor kiezen om de focusgroep samen met andere organisaties te organiseren.

In een focusgroep kunt u gebruikmaken van verschillende methoden om de wensen en behoeften van inwoners bespreekbaar te maken.

Photovoice

Bij deze methode worden foto's gebruikt om mensen naar hun mening te vragen. Dit kan door gebruik te maken van zelf geselecteerde foto's en deze te bespreken, of door mensen voorafgaand aan het gesprek te vragen foto's te maken van wat voor hen belangrijk is rondom het onderwerp.

Vignetten

Een vignet is een situatieschets waarin verschillende meningen naar voren komen. Op deze manier wordt het makkelijker gemaakt voor de deelnemers om hun eigen mening naar voren te brengen.

Spiegelbijeenkomsten

Bij deze methode spreken deelnemers met elkaar over hun ervaringen met bijvoorbeeld de gezondheidszorg, terwijl professionals uit de betreffende sector aanwezig zijn als toehoorders. Dit stimuleert hen om zich te verdiepen in het perspectief van de 'ontvanger' en om vraaggerichte aanpassingen aan te brengen.

*Wilt u meer informatie over spiegelbijeenkomsten? Download gratis de Pharos-publicatie *Kleurrijk spiegelen in de eerste lijn. Spiegelbijeenkomsten met allochtone zorggebruikers (2012)* in de webshop van Pharos: www.pharos.nl.*

Pharos biedt ook een training aan ter ondersteuning bij het organiseren van spiegelbijeenkomsten.

Bereiken

Bedenk vooraf: waarvoor wilt u inwoners met een lage SES precies bereiken? Het is van belang om te bepalen waarvoor u inwoners met een lage SES precies wilt benaderen.

Er zijn verschillende niveaus hoe u inwoners kunt betrekken bij gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan. Het kan gaan om:

- het bepalen van de agenda;
- het formuleren van beleid;
- het nemen van een besluit;
- advies over de wijze van uitvoeren;
- het evalueren van beleid en uitvoering.

Idealiter worden de inwoners bij al deze fasen betrokken, maar het is natuurlijk ook mogelijk om inwoners te bevragen over een specifiek thema.

Hoe bereik ik inwoners met een lage SES?

Over het algemeen vinden gemeenten en zorgprofessionals het vaak lastig om in contact te komen met inwoners met een lage SES. We horen regelmatig: 'We hebben een mooie uitnodiging gestuurd, maar slechts een enkeling is gekomen.' Of juist: 'We zien altijd dezelfde actieve buurtbewoners op onze bijeenkomsten.'

Er zijn verschillende ingangen om met inwoners met een lage SES in contact te komen. We noemen hier twee verschillende methoden:

Sleutelpersonen

Onderstaande personen, ook wel sleutelpersonen genoemd (andere benamingen zijn: informele ondersteuners of zichtbare schakels), kunnen u met andere inwoners in contact brengen. Voorbeelden van sleutelpersonen zijn:

- actieve wijkbewoners;
- vrijwilligers van buurthuizen, sportclubs, zelf-organisaties;

- generalisten van wijkteams;
- wijkagenten;
- imams of dominees.

Sleutelpersonen kunnen zelf deel uitmaken van de doelgroep. Maar het kunnen ook professionals zijn die vanuit hun beroep contact hebben met inwoners met een lage SES. Het zijn dus mensen die vanwege hun (vrijwilligers)werk of positie in de maatschappij de doelgroep goed kennen. Zij spelen een belangrijke rol in het bereiken van mensen met een lage SES. Dit kunnen zij op verschillende manieren doen: direct door u in contact te brengen met mensen uit de doelgroep, maar ook indirect door het delen van hun eigen expertise over de doelgroep. Hiermee geven ze een inkijkje in de leefwereld van deze mensen, brengen ze hun behoeften in kaart en reflecteren ze op relevante ontwikkelingen in de gemeenschap. Sleutelpersonen kunnen u goed vertellen hoe u uw doelgroep het best kunt benaderen.

Tips:

- Bouw een informele vertrouwensband op, zeker in het geval van een lang samenwerkingstraject. Wees u ervan bewust dat dit tijd kost en een luisterende houding vergt. Deze investering waarborgt de continuïteit van de relatie en vergroot de kans dat het project succesvol wordt.
- Zoek naar wat uw organisatie voor sleutelpersonen kan betekenen. Ga een duurzame samenwerking met hen aan, waarin er ook meerwaarde is voor hen. Formuleer waar mogelijk een visie op deze samenwerking.

Healthy Sisters

Stichting Jong Helmond Lekker Gezond zet samen met kinderen, jongeren en hun (groot)ouders activiteiten op voor het verbeteren van de gezondheid van gezinnen in achterstandsituaties. Zij werken hierin samen met de Healthy Sisters, de eerste Marokkaans-Nederlandse bloggers én vloggers in Nederland over gezondheidsonderwerpen. Hun YouTube-kanaal heeft al bijna 19.000 abonnees. De Healthy Sisters hebben zich in de afgelopen jaren ontpopt tot gewilde sleutelpersonen. Vier jaar geleden besloten zij hun levensstijl om te gooien; samen vielen ze 50 kilo af en ze lopen inmiddels (als een van de weinigen met hoofddoek) halve marathons. In 2014 startten zij een Facebook-pagina om hun verhaal te delen, dit is in inmiddels uitgebreid met een blog en een YouTube-kanaal. Hun inspirerende en motiverende verhaal is niet onopgemerkt gebleven. Ze beschikken over een grote achterban en genieten ook bekendheid bij professionals. Professionals willen met hen samenwerken omdat de Healthy

Sisters uitstekend in staat zijn vrouwen met een migrantenachtergrond te bereiken. In samenwerking met Jong Helmond Lekker Gezond dragen zij bij aan het verzorgen van kookworkshops en het uitbreiden van de beschikbare beweegactiviteiten met onder andere speciale activiteiten voor vrouwen.

Wijk- of dorpswandeling

U kunt ook een wijk- of dorpswandeling organiseren om met inwoners in gesprek te gaan over hun buurt en de manier waarop zij in de buurt participeren. Door de buurt als startpunt te nemen kan op een laagdrempelige manier het gesprek op gang komen over welke wensen en behoeften de inwoners hebben. Deze wandeling is afgeleid van de wijkschouw die in veel gemeenten jaarlijks wordt georganiseerd om met inwoners in gesprek te gaan over fysieke verbeteringen in hun wijk.

Wat is een goede locatie?

Het is van belang om op de juiste locaties te zijn. Inventariseer bij de sleutelpersonen welke ontmoetingsplekken in de wijk centraal staan. Het kan gaan om buurthuizen, peuterspeelzalen, scholen, gezondheidscentra en moskeeën of kerken. Ook speeltuinen, winkelcentra of voedselbanken kunnen locaties zijn waar veel inwoners uit de doelgroep komen.

U kunt hier met inwoners individueel in gesprek gaan, u kunt een ruimte huren om met verschillende inwoners een focusgroep te houden, maar u kunt natuurlijk ook aansluiten bij een bijeenkomst die hier al wordt georganiseerd. Op deze laatste manier bereikt u waarschijnlijk de meeste mensen.

Betrekken

Er zijn verschillende manieren om inwoners met een lage SES in te schakelen. U kunt ze bijvoorbeeld betrekken bij het stellen van prioriteiten, bij het uitwerken van acties of interventies en/of bij de uitvoering daarvan. Het is handig om vooraf te bepalen op welk moment en op welke manier u deze inwoners bij uw activiteiten wilt betrekken.

Hoe betrek ik inwoners bij het stellen van prioriteiten/doelen?

Wanneer bekend is welke thema's er leven onder de inwoners met een lage SES, is het belangrijk dat u samen met deze inwoners bekijkt welke aanpak het beste is om de knelpunten aan te pakken. Hen betrekken bij de

prioritering en de vorm is een voorwaarde om draagvlak bij de doelgroep te behouden en creëren.

Een voorbeeld daarvan is dat u de wijkscan bespreekt met een aantal inwoners om uit te vinden welke thema's er bij hen leven. Zij kunnen daarbij aangeven wat voor

Gezond Slotermeer

In het Amsterdamse project 'Gezond Slotermeer' is een groep buurtbewoners opgeleid tot gezondheidsambassadeur. Na een uitgebreide training heeft elke ambassadeur in zijn of haar eigen netwerk gesprekken gevoerd met tien buurtgenoten. Tijdens deze gesprekken hebben zij een behoeftepeiling gedaan onder de buurtbewoners over wat er leeft en speelt op het gebied van gezonde voeding en leefstijl. Op die manier hebben de inwoners zelf onderzocht hoe hun wijk gezonder kan worden.

Tijdens het project is veel geïnvesteerd in de persoonlijke ontwikkeling van de ambassadeurs. Zo bleek er bij de ambassadeurs behoefte te zijn aan meer inhoudelijke kennis over gezondheid en zijn er op basis van dit verzoek bijeenkomsten georganiseerd over motiveren, een betaalbare gezonde leefstijl, en discussiëren.

Door de interviews haalden de ambassadeurs een grote schat aan informatie op over gezondheidsbeleving in de wijk Slotermeer. Daarnaast hebben zij zich als groep ambassadeurs en op individueel vlak op het gebied van gezondheid versterkt. Zij hebben veel kennis opgedaan over gezondheid, de invloed van de wijk op gezondheid en de zorgmogelijkheden in de wijk. Met die kennis vormen ze daarmee een mooie verbinding tussen informele en formele netwerken. Zij organiseren nu gezondheidsbijeenkomsten waarin zij hun familie, burens en vrienden uitnodigen.

Gezond Slotermeer is een projectsamenwerking tussen Stichting Eigenwijks, De Zoete Appel, BOOT en RIVM en wordt gefinancierd door Stadsdeel Nieuw-West in Amsterdam.

hen de meeste prioriteit heeft (bijvoorbeeld eenzaamheid of het aanpakken van de leefbaarheid). U kunt daar vervolgens uw beleid op ontwikkelen. In een focusgroep kunt u ook met elkaar bespreken wie de 'lead' krijgt bij het aanpakken van de knelpunten die er zijn. Zo zijn er ook voorbeelden van gemeenten die budgetten instellen waarmee bewoners zelf aan de slag kunnen gaan. Het uitreiken van een wijkbudget is een goede manier om inwoners bij uw gezondheidsbeleid en -uitvoering te betrekken. Het doel van een wijkbudget is om inwoners ideeën te laten aandragen over hoe zij zelf gezondheidsachterstanden kunnen wegwerken.

In de praktijk gebeurt het regelmatig dat de bouwstenen 'verkennen' en 'betrekken' parallel aan elkaar lopen. Dit is geen probleem en het laat zien dat de bouwstenen flexibel zijn in te zetten. Ook in het voorbeeld hierna zien we de bouwstenen 'verkennen' en 'bereiken' gelijktijdig terugkomen.

Hoe betrek ik inwoners bij het uitwerken van acties/interventies?

Het werkt goed wanneer u inwoners een duidelijke, afgebakende rol geeft in de uitwerking van acties of interventies, bijvoorbeeld als ambassadeur. Een ambassadeur vertelt in zijn eigen sociale omgeving over het doel van het project en vraagt kennissen/buurtgenoten om mee te doen aan het project.

De Marne kern gezond

Gemeente De Marne (Noord Groningen) kiest ervoor om een deel van het GIDS-budget beschikbaar te stellen voor initiatieven van inwoners. Inwoners krijgen via het project Eigenwijs(ze) de mogelijkheid om ideeën in te dienen voor het terugdringen van gezondheidsachterstanden. De gemeente hanteert een aantal criteria en het zogeheten ACTIE-instrument om te bepalen of een initiatief gehonoreerd wordt. Het gaat hierbij om initiatieven/ideeën die:

- bijdragen aan het wegwerken van de gezondheidsachterstanden;
- bijdragen aan structurele effecten;
- gericht zijn op meerdere doelgroepen;
- gedragen worden door een groep inwoners;
- primair opgezet en uitgevoerd worden door de inwoners.

Om hier bekendheid aan te geven heeft men een boekje met uitleg gemaakt, dat huis aan huis is verspreid. Daarnaast wordt regelmatig een nieuwsbrief verspreid met een update over de lopende projecten. De gemeente De Marne heeft er bewust voor gekozen om geen verantwoording achteraf te vragen voor de projecten. Dit schrikt veel mensen af wanneer ze een subsidie willen aanvragen, en de gemeente wil liever dat de energie van de inwoners helemaal naar hun project kan gaan.

Meer informatie over De Marne kern gezond is te vinden op www.gezondin.nu/praktijkvoorbeelden.

Aansluiten

U kunt op verschillende manieren aansluiten bij de doelgroep. Het kan bijvoorbeeld gaan om het gebruik van inzichten uit de doelgroep om het aanbod beter aan te laten sluiten. Ook is het mogelijk om aan te sluiten op de ideeën die de inwoners zelf al hebben en daarbij waar mogelijk ondersteuning te bieden.

Hoe gebruik ik inzichten uit de doelgroep om het aanbod beter aan te laten sluiten?

Een interventie die aansluit bij de inwoners houdt voldoende rekening met hun wensen en behoeften. Het verdient de voorkeur om vooraf de behoeften te peilen van inwoners in een buurt, maar u kunt natuurlijk ook bestaand aanbod van wijkgerichte gezondheidsinitiatieven samen met inwoners evalueren. U kunt hiervoor een focusgroep gebruiken. Dit kan nieuwe ideeën en inzicht-

ten opleveren om het initiatief nog beter aan te laten sluiten bij de wensen van de inwoners.

Aansluiten bij de ideeën van inwoners

Steeds vaker nemen inwoners zelf initiatieven om hun eigen gezondheid en die van de buurtbewoners te verbeteren. Het is voor gemeenten belangrijk om zo veel mogelijk bij deze initiatieven aan te sluiten.

ABCD-Pilot Lijmbeek Eindhoven

Om de samenhang en het zelforganiserend vermogen van de wijk een boost te geven hebben de inwoners van de wijk Lijmbeek in Eindhoven zelf het initiatief genomen om de ABCD-methode te introduceren, waarbij ABCD staat voor Asset Based Community Development. Een initiatiefgroep heeft de capaciteiten en vaardigheden van de buurtbewoners in kaart gebracht. De deelnemers zijn daarvoor de huizen langsgeslagen en hebben de ABCD-methode geïntroduceerd bij de bewoners. Uiteindelijk is er bij 124 buurtbewoners een enquête afgenomen. Hieruit zijn onder andere 19 bewonersgroepen voort gekomen, waaronder het stichtingsbestuur ABCD-E Lijmbeek, de coördinatiegroep ABCD-E, het financieel be-

heer, de websiteredactie, de buurtkrantredactie, de werkgroep voor kinderactiviteiten, de welkomgroep en de veiligheidsgroep. De aanpak werpt zijn vruchten af: 1) wijkbewoners zijn onderling verbonden, 2) hun persoonlijke ontwikkeling wordt gestimuleerd, en 3) relaties met professionele dienstverlenende organisaties en bedrijven zijn aangehaald. Inmiddels is professionele ondersteuning overbodig; Lijmbeek stuurt zichzelf.

De ABCD-pilot Lijmbeek Eindhoven is uitgevoerd in samenwerking met de Hogeschool Fontys Sociaal Werk, LSA, Movisie, de gemeente Eindhoven en The ABCD Institute.

Pharos, expertisecentrum gezondheidsverschillen, heeft veel ervaring met het bereiken en betrekken van mensen met een lage SES. Vanuit deze ervaring hebben we vier bouwstenen ontwikkeld die gemeenten en professionals kunnen gebruiken om zo veel mogelijk aan te sluiten bij de belevingswereld van mensen met een lage SES.

Wilt u meer weten en/of zelf aan de slag met de bouwstenen, volg dan ook onze training 'Bereiken en betrekken van inwoners met een lage SES' voor gemeenten en zorgprofessionals. Meer informatie vindt u op www.pharos.nl en www.gezondin.nu.

Contact

Pharos Expertisecentrum
Gezondheidsverschillen

(030) 234 98 00
info@pharos.nl
www.pharos.nl